אורבים בלילה

כתב „העולם הזה"

הצטרף אל מארב

היתקלות אלו הן שתי תמונות מיוחדות במינן, הראשונות שצולמו במארבים של צה"ל על הירדן מאז מלחמת־ששת־הימים. התמונות צולמו בידי צלם העולם הזה, שהצטרף למארב של צה"ל בסביבת גשר דמיה. הן צולמו שעה שהמארב פתח באש על תנועה חשודה בשטח. בתמונה למעלה נראה צוות המפעיל מיקלע שמלוונו נראים רשפי הכדורים.

זורק רימון תמונה שצולמה בשעת ההיתקלות. מימין נראה צוות המיקלע המפעיל את המיקלעון לעבר הירדן, שם נראתה התנועה החשודה. משמאל נראית צלליתו של לוחם שהתרומם על ברכיו כדי לזרוק רימון, ברגע בו הוא לפנים. בהיתקלות זו לא הושבה אש מצד הסורים ולא נמצאו לאחר־מכן כל סימני פגיעות בשטח זה.

משני צידי הדרך היורדת מהמוצב מערבה, לעורף, ישבו חיילים על הגבעות בתנוחות משונות והביטו בנו כשיצאנו למארב־לילה.

„שלא תשכחו לחזור!" קרא אחד מהם.

„די, חבר'ה!" געד בהם מורי, מפקד המוצב.

דרכנו את הנשק, כדור בקנה, ויצאנו לדרך. היתה כבר חשיכה.

מוטקה בן־יצחק, מורה למתמטיקה בבית־ספר תיכון בתל־אביב, הוביל בראש. היה עלינו לצעוד כמה קילומטרים כדי להגיע למקום שנקבע למארב. הלילה נבחר למי־קום המארב כפל קרקע קטן, ממש ליד שפת הירדן.

לקחנו רווחים האחד מחברו, וירדנו אל ביקעת הירדן, משני צידי הדרך. המשכנו לגלוש במורד תלול וחשוך. בקושי ראינו את הקרקע. עמרם זגורי, מסגר מפתח־תקווה, נושא מיקלע כבד. הוא מועד. שוב ירדנו, ממתינים להיווכח שאין כל תגובה לרעש, ורק אז המשכנו ללכת.

הירדן ניגלה לפתע ללא כל אזהרה מוקדמת: נחש בוהק וזוהר לאור הכוכבים. מימיו כאילו קפאו. אפילו איושת זרימה לא נשמעה.

מוטקה פילס דרך בצמחיה הסבוכה, איתר את מקום המארב, פרש את הלוחמים ואז נצמדנו מייד לקרקע בחיפוש אחר תנוחת שכיבה, שאפשר לשהות בה שעות בלי לזוז.

המיקלענים הכינו מחסניות לייד המיקלע. פרשנו רימונים בטווח מגע־יד כשהנצרות מוכנות לשליפה. העיניים חדרו לתוך הלילה במאמץ להתרגל לחשיכה, בוחנות את השיחים, לומדות את השטח.

האורות של הכפרים הירדניים נראים היטב מעברו השני של הנהר המתפתל. מעל ההרים הופיעה הילה של אור. „אדרעי!" הסביר לי בלחש ישראל וידרא, ענף מזון, רפתן ומדריך־נוער מגבעתיים, עולה מברית־המועצות. „אלה אורותיה של העיר אדרעי מעבר להרים."

בהרים הרחוקים ניצנצו אורות מכוניות על כביש רבת־עמון—סאלט.

השעות הראשונות הן הקשות ביותר. שום דבר לא קורה. התנומה מתחילה להתפשט באברים. אבל אז מתחילה ההצגה הגדולה, הצגה אור־קולית בלתי־נפסקת, שכל ביקעת הירדן היא במתה.

פתחה אותה סימפוניה של צרצרים, צפרדעים ועופות־מים. מעבר לירדן הצטרפו אליהם נביחות כלבים. אחר־כך הופיעו הגחליליות במהומיהן. ברקע, מכיוון עמק בית־שאן התלקחו הבהקים גדולים. לפתע קרעו אלומות אור ענקיות את החשיכה. מאחורינו, במרחק די ניכר, החלו זרקורי ענק לטייל באורותיהם על־פני הביקעה, הגבעות וההרים שממול. הצגה מרהיבה, עוצרת נשימה. נתיבים באורך של קילומטרים רבים מוארים כמו באור יום.

לפתע נשמע רחש מכיוון הצמחיה שצוויות רימונים. ממרחק של קילומטרים ממולנו. דמות כפופה התקדמה במקביל לנו. האצבעות נלחצו אל ההדקים. כפות־הידיים לפתו את הרימונים. „חברה, לא להיבהל," לחש מוטקה, „זה חיה!" צבוע ענק התקרב עד למרחק מטרים ספורים מאיתנו, ריחרח — ונסוג.

אז נכנסו למקהלה הלילית צריחותיהם מקפיאות־הדם של עופות הטרף. נהרת אור ענקית עלתה אל הרקיע, האירה את כל השטח. עתה יכולנו לראות כמו ביום את כל השטח שמסביבנו. היה זה פגז תאורה שנורה על־ידי מארב אחר במקום, אשר אליו הצטרף צלם המערכת. בעקבותיו נשמעו בבירור צרורות ארוכים ועמומים של מיקלע, יריות חדות של נשק קל, התפוצצויות רימונים. ממרחק של קילומטרים ניתן היה להבחין במסלולי התעופה של הכדורים הנותבים שהתנפצו בגדה השנייה. זה נמשך כמה דקות ונדם. „היתה להם היתקלות," עברה הלחישה.

רק לקראת השחר ירד המסך על ההצגה האור־קולית שנמשכה כל הלילה. הזריחה מצאה את העמק כגן־עדן שקט ושליו.

„צ'רניחובסקי, כשכתב את האידיליה שלו, שכב בטח במארב," אמר וידרא, כשעשינו דרכנו חזרה למוצב. „זרימת הירדן, נהמת חתולי הפרא... איפה במקום אחר אפשר לשמוע זאת?"

וידרא, נשוי ואב לשתי בנות, המכונה בפי חבריו בשם „סרוואנטס", בגלל זקנו, טפח על שכם חברו, אברהם, האקונום של קיבוץ רמת־השופט: „מה למסור לאשתך?" הוא עמד לצאת לחופשה, נטל עימו פרי־סות שלום הביתה מכל החבר'ה. „אם הבן שלי יטרטר לך בטלפון על הנשמה, תן עליו צעקה!" הציע לו מוטקה.

„היום לא משנה בן או בת," התנצל וידרא, „בן? — חייל! בת? — בעלה הוא חייל; דואגים לכולם."

ארוחת־בוקר מוקדמת נערכה במוצב לפני שהלכו לישון עד הצהריים. וידרא המתין למכונית. „כשאני מתחיל לשכב במארב," סיפר וידרא במיבטא רוסי, „אני חושב: אם כבר אני שוכב, שיבוא האל־פתח. אחרי כמה שעות של שכיבה, אני מגיע למסקנה: בעצם, מוטב שלא יבוא. מישהו עוד עלול להיפגע. אבל אני מוכן לשכב שעות במארב בידיעה שזה מרתיע אותם."

העיף וידרא מבט פרידה לעבר הירדן, נאנח ואמר: „אני מוכן לתת 120 יום מילואים, אם יש צורך בכך, אבל תמורת שלום, אתן עוד יותר. אבל שזה יהיה שלום כזה, שאוכל לבוא לנשר אלנבי, להציג דרכון ישראלי ולנסוע לביקור ברבת־עמון. האם זה יותר מדי?"